

Svatba v Káně galilejské

Převod materiálu
Constance Šimonovská
Pořadí v lekci
24

Téma

Ježíš vrátí radost.

Řekáme, že Kristus přijde znovu.

Cíl

- Děti slyší o tom, že Ježíš slaví s lidmi, a že jejich radost, ale i jejich starosti mu nejsou lhostejné, že chce, aby se radovali.
 - Děti si uvědomují: kolem nás a v našem životě je a děje se spousta zázračných věcí. Můžeme je hledat, i pro ně něco udělat — v ruce je však nemáme. Můžeme o ně prosit a nad nimi žasnout.
-

Pro učitele

Biblický text

Jan 2,1–11

Poznámky k příběhu

Realie:

- *Kána*: asi 12 km od Nazaretu;
- *svatba*: trvá 7 dní, je to veřejná oslava, kam může kdokoli přijít, proto lze jen těžko určit, kolik vína a jídla bude potřeba;
- *džbány*: 80–120 l, na vodu pro rituální umývání.

Klíčová slova

U tohoto příběhu je podstatné ptát se na symbolický význam klíčových slov:

- *svatba*: slavnost, radost, spojení protikladů (muž — žena, nebe — země), láska;
- *víno*: něco mimořádného, též symbol radosti, hojnosti;
- *voda*: spíše bez chuti, něco obyčejného, každodenního, ale nutného k životu;
- *prázdné nádoby*: prázdnota, nuda, vyčerpanost, vyschlý zdroj, smutek, ale i možnost a výzva;
- *plné nádoby*: plnost jako ochutnávka budoucího království. Můžete zde doplnit svoje asociace.

Co se děje (role)

Dojde víno — symbol radosti, mimořádnosti, hojnosti. Zstanou prázdné nádoby.

Nejde o elementární nouzi, nejde takřka o „život a smrt“ jako v jiných příbězích. To, že chybí víno, může působit jako „drobné nepohodlí“. Pokud však chápeme chybějící víno a prázdné džbány jako „konec radosti“, jako vyčerpanost, prázdnotu, vypadá to vážněji.

Marie si problému všimne a upozorní na něj svého syna. I přes Ježíšovu první odmítavou reakci vytrvá v dŕavě v ňo, nevzdává se. Svou vnímavostí a svou dŕavou může být pro nás pŕíkladem.

Ježíš *reaguje*, je vlídný k dŕavě a trpŕlivosti, se kterou ho lidé prosí. Nechá naplnit nádoby vodou a promění vodu ve víno. *Stará se tak o to, aby slavnost neskončila, aby nezmizela radost.* Používá k tomu to, co lidé přinesou — může to být něco obyčejného — a udělá z toho něco úžasného.

Služebníci dělají, co Ježíš pŕikáže, co je potřeba. Splní úkol, naplní džbány vodou.

Správce hostiny *se diví*, žasne nad zázrakem.

Učedníci na základě zázraku v Ježíše uvěří. (Za tím stojí koncepce Janova evangelia, podle které jsou zázraky znamení, která poukazují na to, kým Ježíš je.)

Centrální zvěstí příběhu tedy je, že Ježíš vrátí radost. Z různých rolí vyplývá ale i několik *úkolů a možností pro nás*:

- být vnímaví vůči nouzi druhého (Marie);
- v dŕavě se obrátit k Bohu a prosit o pomoc (Marie);
- naplnit nádobí „obyčejnou vodou“, tzn. udělat to, co je v naší moci — i když je to málo (služebníci);
- vnímat zázraky kolem nás (to, co vyzařuje z našeho každodenního života — dobré společenství, láska, radostný a naplněný život, tajuplně fungující příroda...) a žasnout (správce hostiny);
- věřit (učedníci).

Úskalí

Zázračné příběhy skrývají pro děti (a nejen pro ně) hned několik úskalí:

- zázrakem lze chybně rozumět jako kouzlem a celému příběhu pak jako pohádce (Ježíš však není žádný „nápojový automat“, žádný kouzelník, který splní každé přání);
- pokud se podtrhne symbolický výklad příběhu, může to dětem připadat „málo“ a vést k otázce: „Znamená to, že se příběh ve skutečnosti vůbec nestal?“ (I. Baldermann, str. 72);
- teologická výpověď zázračných příběhů, totiž že Ježíš je očekávaný Kristus, není pro děti moc zajímavá (I. Baldermann, 72).

Úkolem je proto děti „dostat do příběhu“, aby výústním příběhu byla zvěst, kterou samy potřebují. (I. Baldermann, 73)

V případě příběhu o svatbě v Káně lze navazovat na dětskou zkušenost s radostnými událostmi a zážitky, a (náhlým) koncem radosti. Dŕvodem pro konec radosti, ve kterém se najdou, nebude pro děti to, že „došlo víno“, ale třeba, že se ztratí oblíbená hračka, že kamarád onemocní a nedorazí na oslavu, že kamarádka se odstěhuje, že ošklivá hádka zakazí chuť na akci.

Vyprávění a rozhovory by měly navazovat na takové zkušenosti, nebo je alespoň „vtáhnout do hry“.

Těžším úkolem je zpřístupnit dětem zkušenost, že radost se vrátí díky Ježíši — a že to může být něco zázračného. Katechetické návrhy se pokouší tento aspekt v rámci vyprávění naznačit. V rozhovoru a v kreativní činnosti ho lze prohloubit, je ale možné, že děti si ho nedokáží spojit s osobní zkušeností. Můžeme se pokusit předit jim alespoň nápad, myšlenku, že radost se vrátí díky Ježíši, a učinit je tak vůči takové zkušenosti vnímavější.

Vyústěním příběhu je obnovení radosti — a bylo by ideální tohle zjištění podtrhnout nějakou radostnou akcí.

Odkazy

Baldermann, Ingo: *Úvod do biblické didaktiky*. Jihlava: Mlýn, 2004.

Jonker, E. R: *Aby se slovo dostalo ke slovu: podněty pro tvořivou katechezi*. Benešov: EMAN, 2006.

Pro vlastní inspiraci: *To nejkrásnější, co můžeme zažít, je tajemné. To je ten základní pocit, který stojí u kolébky skutečné vřdy a skutečného umění. Kdo to nezná a kdo se již nedokáže divit a neumí žasnout, ten je jakoby mrtvý a jeho oči vyhasly.* (Albert Einstein, citován podle Hermanna Krekelera, *Die kleinen Entdecker — Forschungsreisen zu Hause*, Freiburg im Breisgau 2007, 34.)

Pro děti

Pro předškolní děti

Byli jste už někdy na svatbě?

Jaké to bylo?

Taková velká oslava se musí ovšem předem dobře připravit...

Hra „Chystá se svatba a na to potěbujeme...?“ Další dítě opakuje po svých předchůdcích (jako hra „Balení kufru na cestu“).

Nebo: Hra „Chystá se svatba“ (dle známé hry „Vymění se všichni ti, kteří...“). Dítě uprostřed kruhu si vymyslí jídlo nebo pití. Všichni, kdo mají rádi dort (kafe, zmrzlinu...) vyskočí. Dítě uprostřed si zkusí rychle sednout na uvolněné místo. Pokud se to podaří, zůstane v kruhu jiné dítě a vymýšlí další jídlo či pití.

Všechno má být krásné. Má být dost jídla i pití, aby se všichni radovali.

(Společná příprava slavnostního stolu [ubrus, kytky, nádobí...].)

Nyní může začít oslava. Přijde spousta hostů. Jsou veselí, baví se, tancují.

Ale představte si: oslava se úplně pokazí. Něco hodně důležitého totiž chybí.

Zažili jste už něco takového?

Určitě jste doma už měli nějakou oslavu, třeba narozenin.

Co bylo při té oslavě pro tebe *(oslovuje se konkrétní dítě)* nejdůležitější? Bez něho by ta oslava nebyla tak povedená?

Těba ten dort, který jste celé dopoledne připravovali s maminkou, spadne na podlahu a už se nedá jíst. Nebo nakonec odekne Váš nejlepší kamarád. Nebo dva z Vašich kamarádů se pohádají — přímo na oslavě!

Teď už vůbec nemáte chuť dál slavit. Jste smutní.

Něco podobného se stalo na jedné svatbě, kam byl pozván i Ježíš.

Když oslava byla práv? v nejlepším, p?išel najednou služebník a zašeptal hostiteli do ucha: Pane, takové nešt?stí! Už není víno! Co te?? Máme všechny hosty poslat dom??

Našt?stí tam stála v blízkosti Marie, Ježíšova matka, a slyšela, co se stalo.

P?išla za svým synem Ježíšem a poprosila ho, aby pomohl, aby n?jak za?idil, že na svatb? bude op?t dost vína a s ním i dost radosti.

A skute?n?: Ježíš zareagoval, protože necht?l, aby lidé šli smutn? dom?.

Nechal naplnit džbány vodou a z Boží moci se tato voda zm?nila ve výborné víno.

A svatba a svatební radost tak mohly pokračovat! Díky Ježíši.

Co m?žeme ud?lat my, když se nám n?co pokazí, když p?ijdeme o radost a jsme smutní a zklamání?

Já si myslím, že to m?žeme ud?lat jako Marie v našem p?íb?hu: m?žeme Ježíše prosit o pomoc.

Nestane se ovšem, že ten narozeninový dort vyskočí zpátky na talíř. Ale m?že se stát n?co jiného, krásného, co nás pot?ší, co nám radost vrátí. V to m?žeme doufat.

Nám?t na ?innost, hru, kreslení

D?ti vymalují t?i symboly: *paprsky slunce*, *mrak*, *ptáka* (mohou je i vyst?ihnout z r?zných barevných lepenek). Potom si sednou do kruhu, postupn? každý položí svoje symboly doprostřed a odpoví p?itom na otázky:

- Co mi d?lá radost? (*Paprsek slunce.*)
- Co mi m?že radost pokazit? (*Mrak.*)
- Co si p?eji, v co doufám? (*Pták.*)

Pom?cky: nádobí a dekorace na p?ípravu slavnostního stolu, barevné lepenky (žluté, modré, oranžové) nebo symboly na vyst?ihání, pastelky, n?žky

Pro mladší d?ti

Na úvod lze použít prvky z návrhu pro p?edškolní d?ti.

Dnes nám bude vypráv?t Joram, co zažil (*dopostřed lze položit postavu z flanelografu nebo postavit — pokud možno — figuru v dobovém oble?ení*).

Slavit svatbu je skv?lá v?c! Sedm dn? dobré jídlo a pití. Sedm dn? tanec a zábava. Takhle je to u nás obvyklé.

Minulý rok m?l svatbu Ruben, jeden kupec z našeho m?ste?ka.

Všichni se radovali a slavili se svatebním párem.

Já jsem byl odpov?dný za jídlo a pití. To je velký úkol. Nikdo totiž po?ádn? neví, kolik toho bude pro tolik host? pot?eba.

A najednou se stalo, že p?išel jeden z mých služebník? a ?ekl: „Pane, mám rozlévat víno, ale džbány jsou prázdné! Došlo víno!“

Takový trapas. Jen si to představte: už není co pít, a tak hosté jdou domů, svatba končí... a to byl teprve druhý den oslavy.

Co jsem měl udělat?

Naštěstí si toho ještě nikdo nevšiml. Nebo přece?

Jedna žena nás pozorovala. Odkud jsem ji znal. Nebyla to Marie, matka Ježíše?

O chvíli později přišel Ježíš ke mně a řekl: „Slyšel jsem, že došlo víno.“

„Ano, to je pravda!“ řekl jsem sklesle.

Ježíš řekl služebníkům: „Pojďte do předsíně, kde jsou džbány na umývání.“

Byl jsem zmatený. Co tohle mělo znamenat?

Ale už po chvíli se služebníci vrátili a dávali mi cosi ochutnat.

Bylo to skvělé, lahodné víno, nejlepší, jaké jsem kdy pil.

Služebníci mi pak vyprávěli něco zvláštního. Ježíš jim prý řekl: „Naplňte džbány vodou!“

A to také udělali — nic víc.

Šel jsem k těm džbánům. Stály tam hezky v řadě a byly plné nejlepšího vína.

Úžasné!

Díky Ježíšovi mohla oslava pokračovat. Mohli jsme slavit dál. Všichni se radovali.

Myslím si, spousta hostů si ani nevšimla, co se stalo. Ale takhle to asi je: zažijeme radost a dobré spojení, nebo lásku a útěchu — a nevšimneme si, že to vůbec není samozřejmé, že je to vlastně něco zázračného, takový Boží dárek pro nás.

Od té doby se na to zkouším víc soustředit a řeknu vám — jen se dívím, kolik úžasných věcí kolem sebe objevuji.

Námět na činnost, hru, kreslení:

Děti dostanou šablonu džbánu (viz <https://db.tt/mUC2BOA9>), zkopírovanou na tvrdém papíru. Vystihnou džbán tak, že zůstane u ucha spojený. Vznikne kartička, kterou lze otevřít.

Na vnější stranu mohou děti pod nápis „Pane, někdy ztrácím radost.“ napsat nebo namalovat, co nám chybí, „zkazí radost“, bere chuť.

Na vnitřní stranu se malují nebo píšou pod nápis „Díky tobě získá život zase chuť...“ důvody pro radost, pro úžasné věci kolem nás...

Pomůcky: postava z flanelografu nebo jiná, šablony „džbán“.

Pro starší děti

Doprostřed (nejlépe na velký kus látky nebo papíru) dáme figurky v různých barvách (třeba ze hry „lově, nezlob se“) a určíme, kterou postavu přibíháme, která figura představuje, třeba:

bílá	— Ježíš
červená	— Marie
modrá (aspoň 3–4 figurky)	— učeníci
zelená (aspoň dvě figurky)	— služebníci
	správce hostiny
fialová	—
černá	— ženích
žlutá (aspoň 3–4 figurky)	— hosté
oranžová (jedna figurka pro každé dítě)	— my

Přeteme biblický text po verších. Všimneme si po každém verši, jaké postavy tam vystupují a co dělají. Na základě rozhovoru s dětmi stavíme a posouváme figurky. Ptáme se přitom, kdo kde stojí, co dělají, komu se přibližují, od koho vzdalují. Ptáme se také, co se asi v postavách odehrávalo, co asi pociťovaly.

Na konci se můžeme ptát: kde byste chtěli stát vy — mezi hosty, služebníky, učeníky...? Která postava vám byla nejbližší? Kterou postavu jste dokázali dobře chápat?

Děti můžou nyní zkusit svoji vlastní figurku někde umístit (viz metoda „Hra s figurkami“ u E. Jonkerse, Aby se slovo dostalo ke slovu, 47n.). Shrnujeme vyplněným pracovního listu (<https://db.tt/i9WXcRtX>) nebo v rozhovoru s podněty při otázkami:

- Zkus popsat situace, ve kterých náhle dojde radost.
- Co můžeme v takových chvílích udělat? Vzpomeň si na Marii a služebníky v příběhu.
- Když se náhle a nečekaně vrátí radost, je to jako zázrak. V našem životě je spousta „záračných“ věcí — věcí, které vystupují z každodennosti, které nás překvapí, nad kterými můžeme žasnout. Zkus takové věci popsat, namalovat —anebo si jich v příštích dnech doma všimnout, vnímat je!

Náměty na činnost, hru, kreslení:

Experimenty z oblasti fyziky mohou znázornit, jak „záračná“ věc kolem nás fungují. Nejde o kouzla. Lze vysvětlit, proč se co děje — a přesto nad tím můžeme žasnout. Dvě možnosti:

1. Balet páráték (viz <https://db.tt/Is6vf5Cf>)
2. Balónek se sám nafukuje (viz <https://db.tt/KKokmFs8>)

Pomůcky: barevné figurky, velký bílý papír nebo látka, případně pracovní listy a materiál na experimenty podle návodu.

Přesah

I obyčejná voda je důležitá

Při rodinných akcích můžete zahrát následující hru: Každé dítě dostane kelímek (nebo jinou nádobu) s vodou. Úkolem je tuto vodu vymýnit za něco cenného.

Transport vody

Hra, při které děti naplní džbán vodou, kterou donesou v menších nádobách (nebo i v dlaních) třeba přes překážky.

Ochutnávání nápojů se zavázanými ořechy

Děti si tady hrají na „správce hostiny“. Zavážou se jim ořechy, do malých kelímků se jim postupně nalijí různé nápoje (různé džusy, čaj, podle možnosti i něco neobvyklého — a ovšem voda), a děti odhadují, co to je.

Tanec nebo jiná radostná aktivita by byla dobrým vyústěním tématu hodiny.

Zamyšlení pro rodiče

Ze starého linoletu nebo z kartonu, vyrobte razítka džbánů (velikosti cca 4×5 cm). Děti natvoří razítka třeba prstovými barvami a tisknou džbán na malý papír. Mohou ho ještě jemně ozdobit voskovkami. Takovýto obrázek pak lepí na připravené kartičky s následující modlitbou a rozdávají rodičům.

Modlitba na kartičky:

Bože,

máme mnoho prázdných nádob.

Asto nám dojde víno,

víno lásky a vlídnosti,

víno radosti.

Bože,

když jsme udělali všechno,

co jsme mohli,

pak už i ty ten zázrak,

proměň naši vodu ve víno,

daruj nám znovu lásku a radost a chuť do života.

Amen.

Bože,

pomáhej nám vytrvávat, vydržet,

pomáhej nám udělat všechno pro to,

abychom naše prázdné nádoby naplnili,

abychom je naplnili až po okraj.

Liturgie

Písn?

Svítá: 156 — *Kázání o svatb? v Káni Galilejské*; 165 — *Krásný je vzduch*; 487 — *Každé ráno dostávám darem nový den*; 286 — *Rok za rokem* (1. a 2. sloka)

Evangelický zp?vník: 649 — *V tob? je radost*; 635 — *Tvá Pane láska*

Biblický text k pamatování

Proste a dostanete, aby vaše radost byla plná. (Jan 16,24 b)

Modlitba

Pane, n?kdy jsme smutní, n?kdy se nám radost ztrácí. Díky, že ti o tom m?žeme vypráv?t. Díky, že nám chceš pomoci zase se radovat. Díky, že je spousta zázra?ných v?cí kolem nás. Amen.

Cílová skupina

[Školní](#)

[Předškolní](#)

Katechetické cykly

[Církevní rok](#)

Biblický odkaz (kat)

[Jan 2,1–11](#)